

IN MEMORIAM

ZVONE RIHTMAN

1899-1986.

Dana 21.IX 1986. Zvone Rihtman, naš istaknuti znanstveni radnik na pomorskom pravu, u visokoj dobi, ali u punoj umnoj i fizičkoj snazi naglo je preminuo. Njegovo djelovanje na mnogim područjima javnog rada, uključujući i sportska, bit će sigurno predmet uspomene na njega u drugim publikacijama, ali na našem je časopisu da prikaže njegovu bitnu ulogu u izgradnji našeg novog pomorskog prava.

Kao sudac Državne arbitraže NR Hrvatske od 1948, kao sudac Višeg privrednog suda od 1954. NR, odnosno SR Hrvatske, kao predsjednik pomorskog vijeća tih sudova na tadašnjem širokom prostornom području njegove pomorske nadležnosti, i kao predsjednik Višeg privrednog suda od 1.VII 1967. do 30.VI 1977, Zvone Rihtman je bitno utjecao na stvaranje pomorske pravne prakse koja je odgovarala potrebama vremena. Situacija u kojoj se tada nalazilo pomorsko pravo nove Jugoslavije u normativnom pogledu, tražila je skore intervencije, koje se nije moglo očekivati od zakonodavca, pa ih je morala pružati sudačka praksa. Naime, jedino su stvarna prava na brođovima (dakle vlasništvo, hipoteke i privilegiji) imala normativu koja je bila moderna, ali baš u tom pogledu prvih poratnih godina nije bilo življeg poslovanja. Međutim, na području unifikacije sudara i spašavanja, Bruxelleske konvencije od 23.IX 1910. bile su ratificirane sa strane Jugoslavije 31.XII 1931. (prije toga Austrija 1.II 1913. i Ugarska 1.II 1913), ali u interno pravo ih je unijela samo Austrija (dakle za Sloveniju i Dalmaciju) 1912, a u ugarsko-hrvatskoj državnoj zajednici ta ugradnja nije uslijedila. Zvone Rihtman je sa svojim vijećima dosljedno zastupao stajalište da se valjanost austrijskog zakona o sudaru i spašavanju od 1912. proširuje na čitavu državu i da svagdje vrijedi. Tako su uklonjeni zastarjeli propisi francuskog trgovačkog zakonika koji su do tada vrijedili u Hrvatskom primorju. Isto tako su propisi Code de commerce vrijedili i u pogledu protesta ne samo za manjak tereta, nego i u drugom pogledu prema čl. 435 i 436

spomenutog zakona. Te odredbe zapravo su bile tada već jako zastarjele, pa je i tu trebalo staviti na snagu znatno povoljnije rokove Haških pravila, odnosno Konvencije o teretnici od 1924. Zvone Rihtman je i tu primijenio istu metodu kao i kod sudara i spašavanja, te tako neratificiranu Konvenciju od 1924. praktično stavio na snagu u judikaturnoj praksi.

Obje ove reforme prava doprinijele su tome da se lakše moglo čekati fragmentarno donošenje pomorskih zakona, najprije Zakon o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova od 1959. i onda o sudaru i spašavanju od 1966. Prirodno je da je Rihtman živo sudjelovao u pripremi tih zakona.

Medjutim, paralelno s tim Rihtman je jedan od osnivača obnovljenog Jugoslavenskog udruženja za pomorsko pravo 1954. Sudjelovao je u radu Udruženja kao član odbora, jedno vrijeme kao potpredsjednik i kao član nadzornog odbora.

Njegova suradnja u Udruženju bila je tim dragocjenija, što je gotovo kod svih pitanja međunarodne unifikacije pomorskog prava njegovo sudačko iskustvo bilo od velike vrijednosti za uočavanje onih strana problema koja su bila od značaja za našu privrednu praksu. Upravo iz tih razloga je Rihtman i izabran za člana matičara CMI-a, što je ostao do svoje smrti. Sudjelovao je na Plenarnim konferencijama CMI-a u Rijeci 1959. i u Ateni 1962.

Od 1968. dalje započeo je intenzivan rad na kodifikaciji jugoslavenskog pomorskog prava, ali i prava unutrašnje plovidbe. U stručnoj komisiji Jadranskog instituta JAZU, koja je pripremila prednacrt koji je služio kao podlog radu skupštinskih komisija, Zvone Rihtman je bio vrlo aktivan, a studij problema odgovornosti slagača, koji je bio njemu povjeren i za koji je predložio dobro obrazložena rješenja, bio je vrlo značajan iako nije konačno ušao u zakon.

Pokraj suradnje u pravnim časopisima Zvone Rihtman je bio suradnik i I i II izdanja Pomorske enciklopedije.

Nenadanim odlaskom Zvone Rihtmana gubimo ne samo odanog prijatelja i suradnika, nego i čovjeka koji je ogroman dio svoje energije u novoj Jugoslaviji posvetio razvoju njenog pomorstva.

Emilio Pallua

Vladislav Brajković